

TRIBUNA

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 cor.
pe 1/4 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Duminecă pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:
de un sir garmond: prima dată 14
bani; a doua oară 12 bani; a treia
oară 8 b. de fiecare publicație.

Atât abonamentele, cât și inserți-
unile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat

Scrisori nebrucate nu se primesc.

Derută economică.

Sub cerul admirabil de Iunie, e numai vieață ce se desfășură scânteietoare în jocul razelor aurit; jur împrejur strălucirea caldă a primăverii. O vreme de minune pentru poezii visătorii ori părechii îndrăgostite. Tinereța fără gânduri, poezia visătoare, ori egoismul burghez, salută cu zimbet fericit în fiecare dimineață cerul fără defecte de frumusețe, de un albastru curat senin, și nu vede în dosul zimbetului naturii viclene, umbra rinjitoare a mizeriei cum să n'tinde, n'aude în șusuitul adierii vântului de primăvară prelu-diul înfiorător, al catastrofei ce-i deja aproape. Ce superb de crud contrast: muzica ușoară a vântului primăveratic, acompaniată de acor-durile milioanei de suspine.

Milioane așteaptă-pândesc ploaia în-zădar. În alți ani pe vremea asta se lega-nau grele valurile oceanului de spîce, acum câmpul înfățișează icoană de plâns: pără-ginit și fără vieață.

Rapoarte oficioase din ministerul de agricultură ne spun că recolta este cu totul compromisă. Pământul nostru mănosc care alte dăți ne da însuțit sēmânța acum nu e în stare să fecundeze; se uscă recolta în solul insetat, pierde pânea de toate zilele din gurile milioanei. Multelor dezastre deslănțuite asupra țării, pe cari abea le-au putut suporta doi ani buni economici, s'adaugă acum cel mai mare și mai înfricoșat: seceta.

Căci între împrejurările date, adevărat sbiciu dela Dumnezeu înseamnă catastrofa economică, în pragul căreia stăm. Țara asta este cu desevîrșire sleită de puteri. Popo-rațiunea sărăcită, stagnare în comerț, in-dustrie, lipsă de muncă pentru brațele mun-citoare, doar și pân'aci rezolvarea acestor probleme avea un singur expedient: emigrarea.

Dar ce va fi acum? Par, c'auzim deja țipetele înfiorătoare ale mizeriei, sunetul to-belor de-alungul satelor, cum iar se vor lua pernele de sub cap și ușile din țipini pentru dare.

Crunta sudoare a țeranului n'aduce anul acesta rod, dar în schimb vor fi dări mai mari, tunuri noi și salare urcate pentru funcționari.

Căci urcarea salarilor funcționarilor e acum la modă. Branșe după branșe vin cu pretensiuni exorbitante. S'au mărit exigen-țele vieții, s'au scumpit referințele de trai — acesta e refrenul. Se face puțin vuiet, pe urmă — grevă și guvernul e silit să ce-deze.

Rînd pe rînd în anii din urmă aproape tuturor branșelor de funcționari li-s'au urcat salarele. Ne întrebăm, de ce? Spiritu-s'a a-vuția țerii, măritu-s'a producțiunea, bună-starea a crescut, căci nu putem primi de cauză motivul adus de funcționari că li-s'au mărit exigențele și le-a crescut poftele. Toate a-cestea, o știm, nu numai că nu s'au întem-plat ci din contră, țeara a sărăcit, cetățenii înoată în datorii, nu datorii productive, pen-tru-că a trecut ori-ce dor de întreprinderi,

ci datorii făcute pentru susținerea traiului. De unde, pentru Dumnezeu, se vor scoate deci cheltuelile acestea?

De pe țeran. Dar mai avem ceva de luat de pe dînsul? Noi suntem par exce-lence stat agricol. Pânea noastră de toate zilele, cultura, politica noastră din pămînt răsare, viața și fericirea noastră de pămînt e legată. D'aci trăește statul, d'aci funcțio-narii, pămîntul ne hrănește pe toți, numai pe acela nu-l hrănește, cari îl îngrașă cu crunta lor sudoare și scot mana dintr'insul.

Până unde însă se va merge cu des-poiarea? Poate cine-va susține că cor tribua-bilul nu e stors cu desevîrșire? Din contră nu chiar și dînsul e avizat acum la ajuto-rul statului, după-ce statul tot a mâncat de pe dînsul?

Se impun întrebările acestea acuma, când ingrigeria de ziua de mâine ia deja proporțiile spaimii, iar guvernul drept pre-înțîmpinare a catastrofei n'are alte măsuri decât tunuri noue și lefuri sporite.

În adevăr nici guvernul militar n'a putut veni nici odată mai la vreme cu pre-tensiunile sale, ca acum în preajma acestei derute economice.

Căci deruta totală economică pe în-treaga linie este deja fapt. Ploi ar mai putea ameliora puțin situația, dar esențial n'ar schimba-o. Starea în multe locuri este în așa stadiu, încât s'ar și putea începe ac-țiunile de mîntuire.

Îndeosebi noi Românii ar fi bine să ne îngrigim noi înșine, de cu vreme de preîn-

Testamentul meu.

de Benedek.

I.

Crede-mă, numai acel om prețuește ceva, că-ruia condeiul îi pare ușor, iar coasa nu-i pare grea. Vezi fiule, eu de-aș fi funcționar, nici când nu mi-ar fi frică să votez contra guvernului. M-ar putea scoate din funcție, mi-ar putea face imposibilă ori-ce carieră, totuși aș mai avea un refugiu sigur: satul. Pământul, scumpul pământ strămoșesc, pe care de-l vei lucra cum se cade, nici când nu te va înșela. Câte odată mai puțin, de altă dată mai mult, dar totdeauna da câte ceva.

Vezi, eu așa am crescut: într'o mână cu se-cerea, în cealaltă cu cartea. Moșul tēu m'a cres-cut astfel, acest biet bătrân, care nici când n'a cetit cărți pedagogice, dar a cărui minte naturală mai mult valora, decât multe cărți științifice for-fecate de icl'coala, și care nici cărțile filosofilor erudiți nu le-a cetit, dar a cărui filosofie de viață negreșit a fost mai curată și mai prețioasă, decât care tu poți să câștigi din vrăfurile de cărți. Dar pentru ceea te ocupă și mai departe cu cărțile.

Probabil o să ajungi literat. Deja scrii multe, și conform etății tale, bineșor. Poate că vei călca pe urmele tatălui tēu: adevărat vei scrie, s'au vei redacta chiar vre-un jurnal. Nici c'un cuvînt nu voi a te convinge, să nu fii jurnalist. Tu mai târziu te vei mira, auzind, cum își ocărăsc cei mai mulți părinți soartea înaintea fiilor, recoman-dându-le ori-ce carieră, numai a lor nu. Știind,

fiule, că tu vei ceti ordurile aceste numai când vei fi în vîrstă matură, îți pot pune de acuma, că părinții în aceasta privință de regulă n'au dreptate. Ori-ce carieră, mai mult sau mai puțin, dar e îmbinată cu greutate, și acel oamenii cărora li este dat să asude pentru pânea de toate zi-lele, de regulă nu observă greutatea în lucrul altuia, poate pentru-că's prea ocupați cu ale lor. Și nu este carieră care să nu te surprindă tot mereu cu șiruri întregi de neplăceri, cari fac să desepereze și pe cel mai tare om. Dar dacă este carieră, care măcar relativ să poată face pe omul sē-rac fericit: atunci aceea negreșit e jurnalistica. Este unica, unde omul sērac își poate păstra independența și libertatea. O vieață poate să fie, inter-pretul cugetelor și simțirilor a miș și milioane de oameni, cu a lui condei poate apăra pe cel asu-prit, pe cel persecutat, c'un articol scris în fuga condeiului, miș poate mîngăia, cu o expresiune avîntată milioane încurajează, înflăcărează spre acțiunile nobile, cu o scurtă informațiune desbracă și dă de gol pe infamul care înșela lumea întreagă, dându-se de bun, până ce cu șarlataniile-i se-crete, de mult ar fi meritat dispreț.

Peste tot, scopul vieții să nu-ți fie strănge-rea de avere. E bine dacă este: e bine însă, dacă creatorul munca și onestă în ori-ce chip o remunerează. Dar din momentul ce devisa-ți este: bani, și iară bani, cât de mulți, — din momentul acela, poți să abzieli de multe lucruri, fără de cari mai aproape stai de Sătana decât de Dumnezeu.

Nu zimbi la noțiunea aceasta: Dumnezeu, nu zimbi tu copil al secolului modern. Toți mințesc, cari contestează existența lui Dumnezeu. Aceștia vreau să se arate lui Dumnezeu, dar cum apucă la rău,

mai mulți părinți soartea înaintea fiilor, recoman-dându-le ori-ce carieră, numai a lor nu. Știind, iarăși imploră pe Dumnezeu. Pe Dumnezeu care și binecuvîntă și pedepsește. Care din când în când instristează, îi cearcă și pe cei buni, pro-babil să nu se prea încrează. Al fost martor, că biata bunica ta, pe care încă în tinerețe o ajunsse trista văduvie, muncind zi și noapte singură a crescut opt copii, și când ar fi putut să trăiască fără de mari sforțări, în deplină comoditate, în-cungurată de copii și nepoți iubitori, numai ce vine moartea nemiloasă și o răpește dintre cei vii. Unde-i aici dreptatea, vei întreba. De ce n'a putut să moară liniștită fără de dureri? În adevăr, — dar oare poate să știe omul, ce-l tănuște des-tinul? N'a fost oare puțin chinul ce l'a suferit, față cu acela ce eventual l'ar fi îndurat dacă ar fi văzut pe vr'unul dintre copii săi nefericit. Și oare nu aceea i-a fost menirea, ca crescîndu-și copilașii, să suporte și cele mai mari dureri tru-pești, că aceea cari și viața și-ar fi jertfit pentru a ei, în durerea lor mare să simtă ușurare, esclă-mând: Dumnezeule, bine că măcar nu mai sufer.

Fiule! după cursul naturii eu am să mor înaintea mamei tale. Sarcina grea a susținerii fa-miliei mele, poate umerii tēi îi va apăsa. Insam-năși bine, că iubirea aceea nemărginită, sacrifi-ciile, lacrimile celea multe, nopțile acele nedor-mite, nici când nu le vei putea răsplăti mamei tale. Poți fi copilul cel mai bun, inima-ți poate fi aur, poți fi cu cea mai mare atențiune, precau-țiune, și poți fi îngrijitorul mamei tale bolnave, crede-mă nici cu una suta parte n'ai răsplătit iu-birea mamei. Tatăl poate-se tortura zi și noapte să câștige cu sudoarea feței sale copiii și pânea

timpinarea mizeriei, în locurile mai expuse căci dacă ne vom lăsa în nădejdea guvernului, vom putea peri ca muștele.

Datorințele preoților și învățătorilor e a arăta exact starea economică din diferitele părți precum și cantitatea necesară alimentării populației, care n'ar fi iertat guvernul să o iee poporului, sub nici un fel de titlu.

„Revista noastră“.

Îi șade bine tineretii însuflețirea dorul și setea după ideal — ce se resimte numai la neamuri cu puternică sevă de viață, îți inspiră bucurii senine și-o îndreptătită mândrie în suflet.

Curentul sănătos, ce s'a pornit în sinul tinerimei teologice, este și el o vife dovadă, că tot mai mult ne întărim în convingerea puterilor intelectuale, cu cari suntem înzestrați și că suntem capabili a ținea pas cu progresele științifice moderne.

A fost destul ca dl Nicolae Bălan, student al facultății teologice dela universitatea din Cernăuț, se lanseze un apel cu mărețul scop: de-a se înființa o revistă teologico-științifică, și — după lămuririle scumpului meu prieten G. Ciuhandu, — date ca ecou și apreciere a chestiunii, — Bucureștenii și Aradanii, au aderat cu mult avânt la realizarea frumoasei idei.

Deși confratii dela Iași, Sibiu și Caransebeș încă n'au răspuns colegului lor în chip formal, aceasta nu va să zică, așa cred, că dinșif ar fi contrari unui lucru, merit a le face un bine neînchipuit de mare în viață.

Pe Caransebeșeni am avut fericirea de-a cunoaște d'aproape și mă cred dator să afirm hotărât, că ori-ce idee, vrednică de apreciere și pusă în serviciul bisericii, află totdeauna răsădit în inimile tinerimei teologice de-acolo.

Prin urmare considerând chestiunea din punctul de vedere al armoniei principiilor, al intereselor teologice, am făcut un apel primordial al inepit din chestiune. Am sperat și mi-aș permite să ietenul Ciuhandu să-l puna numele „Revista noastră“.

Și eată pentru ce:

Scopul unei reviste teologice este, cum s'a accentuat, îndoit:

a) „promovarea literaturii și științei în Biserica română ortodoxă și angajarea tinerimei încă de pe băncile universității“ (aș adauge: și ale seminariilor) în serviciul aceleia.

de toate zilele: nici jumătate n'a făcut din cât face o mamă iubitoare. Deci nu cumva să crezi, că dacă vei da mamei tale atâția bani, căți îi va fi de ajuns pentru traiul zilnic, doară și-a achitat datorința față de dînsa.

(Va urma).

H A Z.

Naintea sinagogei de pe strada Rombach din capitală discutau foarte aprins doi fii ai lui Israel. Vorbiau cu patos tot felul, trecând fără nici o asociație de idei dela un obiect la altul, când de-odată apare din depărtare contururile venerabilului rabin.

— Eată, colo vine rabinul.

— Rabinul merge — îl corese debaterul Roboam.

— Ba vine!

— Ba merge! și să încăerară de nou. Într'aceea sosi servul lui Jehova adresându-se către conaționalii săi dirji:

— De ce vă certati? graii „părintele“ cu duhul blândeței către cei doi cerbicoși!

— Înțelepte Rabbi, decide, care dintre noi are drept? răspunse Nathan.

Prietinul meu susține că tu mergi, ear eu afirm că tu vini. Fă dreptate rabbuni.

Pretinsul fiu al lui Levi încrățindu-și fruntea replică:

— Nici unul n'aveți dreptate, pentru-că rabinul vine, ca să meargă.

b) „încheierea unei corespondențe de studiu între studenții de azi, bărbați ca mâne angajați în serviciul de păstori de suflete și servitori ai Bisericii, care corespondență să se continue și în viața practică“.

Să analizăm puțin aceste puncte și să ne facem concluzii logice din această analiză.

Când angajăm tinerimea institutelor noastre teologice la o muncă atât de serioasă și vastă, pentru a promova, după norma Apusului, literatura și știința în sinul Bisericii noastre — revista care va cuprinde capitalul științific și literar din domeniul teologic, este patrimoniul tuturor și nici decât a tinerimei universitare numai, căci ori-cât am admite îndreptățirea conducerii, de pildă pentru facultatea teol. dela Cernăuți mai ales în timpul de azi și de-aci nainte, când baza pregătirilor celor-ce vin la seminar în Arad, Caransebeș și Sibiu, este examenul de maturitate, deci identic cu al fraților, ce frecventează facultățile, — această conducere ar stârni resens în mulți și s'ar zădărnici poate cu totul minunata idee.

De-aci rezultă, că seminariștii nostri nu poartă vina lipsei unei facultăți în Ungaria; de altă parte: că nimic din ceea-ce constituie știință teologică în baza și cuprinsul ei, seminariștilor nostri, nu le este străin; ear dacă cine-va dorește specializarea în cutare discipline teologice, ori în genere să fie titrat, doctor sau licențiat în teologie, pe lângă știința primită în seminar, merge să-și completeze cunoștințele pe-o scară mai întinsă, să facă studii comparative, să consulte autori speciali la Universitate, să studieze limba ebraică și să facă exegeza din originalul grecesc.

Singure aceste discipline sunt pentru clericul seminarist lucruri mai noue.

Cu alte vorbe: să fie toți frații și revista, condusă de idealul solidarității și al unirii principiilor, să fie a fie-cărui cleric gr.-ort. rom. de aici și de dincolo de Carpați, fără a se simți că unul sau altul e conducător pentru-că s'ar crede mai învățat.

Vină tot natul cu câți talanți are și fie vrednic a-și îndoi talanții. Revista e un câmp liber. Plugarii sunt mulți; de-acei ce lucrează și bine și cu spor sunt mai puțin.

Aceștia nu se vor bate pe piept, că holdele lor sunt mai frumoase, mai roditoare, ci lasă ochilor altora să vadă cum sunt și în ce chip lucrează.

Așa impun mai mult decât că vor striga buciurând: „Noi suntem conducătorii!“

Necesitatea înființării unei reviste teologice, prietenul G. Ciuhandu a dovedit-o cu aparat științific, insistând îndeosebi, asupra părții istorice a chestiunii.

Dacă însă dorim făptuirea unei idei, după modesta mea părere, nu-i numai decât nevoie să între dela început în acțiune toți aceia, dela al căror serviciu moral și material atârână de fapt trăinicia și înflorirea ei.

Un grup de entusiaști, deștepți, — „vardapeți“ — cum îi numește prea frumos fratele Ciuhandu, să se adune într'o zi și să zică: azi înființăm revista noastră teologică, ear mâne să se pună pe adunarea de material și poimâne dimineața să meargă la marcele mecenate din București cu vorba: „avem o revistă teologică specială, cu respect și iubire Vă presintăm aci primul ei număr“

Suntem siguri, că atins plăcut de această neașteptată surpriză, mecenatele nostru își va vërșă numai decât obolul pe altarul culturii, iar tinerimea teol. — despre care știm, că dornică așteaptă prima licărire de lumină, va ni-sui să contribuie și ea, cu toate mijloacele, ca să salute, îmbrățișeze și înalțe stindardul ei propriu, alături de altele de felul său, superb fălăitoare în luminatul Apus!

Și eată, în acest chip idea trup s'a făcut. Primul pas făcut, de aci nainte va fi și cu revista cum e cu averea moștenită dela părinți sau dela străbuni.

Generațiile, cari vor urma întemeietorilor ei, au datoria s'o păstreze cu scumpătate, și, cum rămâne casa și pământul unei familii cruțătoare cu chiverniseală înțeleaptă, un lung șir de ani din tată, în fiu, din nepot, în strănepot, astfel să rămână și revista noastră moștenire celor-ce ne succed, îngrijind-o ca pe un talisman rămas dela străini.

Nu mai hrănită de însuflețirea inimilor tinere, această idee va răspunde unei meniri ideale și va face să se poarte prin toate colțurile, unde trăesc români de legea răsăritului, lumina deșteptării morale și dragostea din ce în ce mai atrăgătoare de suflete către biserica ort.-română.

Și n'ar fi greu nici începutul acesta, cel puțin nu atât de greu, cum ni-l închipuim la prima ochire.

Să luăm, de pildă, câte-va idei drept călăuze, din „Primele vorbe“ ale minunatei reviste literare „Sămănătorul“ din București.

Eată ce zic marii poeți A Vlahuța și G. Coșbuc, ca directori, ai acestei reviste în numărul I:

„Ne stringem, cu credință și cu dragoste, în jurul aceluiași stindard, stindard de pace, de înșeninare și de înfrățire intelectuală, de apostolică muncă pentru desmorțirea inimilor cari lăngesc, pentru redșteptarea avântului de odinioară în sufletele românești, pentru chemarea atâtor puteri risipite la o îndrumare mai sănătoasă — la sfânta grijă a întăririi și înălțării neamului acestuia“.

Cu acest stindard de pace, de înșeninare și înfrățire intelectuală, și de „apostolică muncă“, începută la 2 Decembrie 1901, înălțară acești scriitori marii revista „Sămănătorul“ într'atât, că azi bărbații iubitori de luminarea neamului lor să simtă robiiți de mărgăritarii limbii și tesaurul literar, istoric și științific ce se revarsă din peana lor, din a soților grupați în jurul „făcătorilor de bine“...

În aceste puține cuvinte încape prea frumos întreg programul revistei noastre.

„Vardapeții“ cu profesorii universitari și de pe la seminariis înceapă munca, noi cei mai mici vom asculta, vom învăța și vom lucra cu drag pentru gloria ideii.

În acest chip lucrară la început — după școala măestrilor, tinerii grupați în jurul „Luceafărului“ din Budapesta.

Făcură să răsără „Luceafărul“ românesc chiar azele, unde mai puțin se aștepta să-i vedem razele, și mulțumită deșteptăciunii grupului inițiatorilor, azi răspândește lumină și căldură draguță în sinul neamului nostru din Ungaria.

Aceste exemple mi-se par destul de elocvente, pentru a ținea cu încăpăținare la idee, că „multe pot puțin bun împreună“, prin urmare: Cel chemați, cu dor și sete, la muncă înaintea!

Preot, Al. Munteanu al lui Vasile.

Note politice.

Ziarele maghiare de ieri, fac apel la procurori. Luând act de atitudinea „Tribunei“, față de reforma lui Berzeviczy, scriu că „agităm împotriva guvernului“. Colosală crimă!

Așa se vede s'a îmbogățit codul penal maghiar.

„Agitație împotriva guvernului!“

Au dreptate, în adevăr asta mai lipsește. Ar completa armonie liberalismul din Ungaria.

Și până atunci constatăm, că presa maghiară opune puternic argument, argumenteilor noastre:

„Procurorii!“

Fantoma activității Românilor, răsare intermitent în coloanele presei maghiare. Eri iar și-a făcut turneul o veste de aceasta, plasată ori de fantazia vre-unul „bine informat“, ori de orgoliul vre-unui auto-candidat, cărui îi trebuie apoi o societate de persoane reputate. Lista publicată cel puțin e foarte suspectă. O dăm după „Budapesti Hirlap“: În Pecica Ioan Suciu, în Șiria, Constantin Gurban, în Boroșineu un fruntaș al „Victoriei“, în Chișineu Mihai Velici, în Iosașel rămâne actualul deputat valah: George Szombathy, în Beiuș Silviu Suciu, interpret în ministerul de interne, în Aleșd Paul Brătka preot valah, în Ceica maghiară, Aurel Zigre avocat. în Tinca Nicolae Roxin.

Ziarele maghiare știu apoi că „s'a și format un comitet, care a dat aspră poruncă preoților, platiți și de statul maghiar (Pentru convingeri politice! N. Red.) și învățătorilor, ca deje de pe acum să înceapă organizarea prin comane în favorul candidaților“.

Se vede că a intrat deja canicula în redacțiile din Budapesta.

Apropo! Suntem datori să facem aici mențiune, că dl Silviu Suciu a trimis desmintire unui ziar, privitor la aducerea în combinație a persoanei sale.

Ar fi de prisos să-i numim și pe cei-ce n'au nevoie de desmintiri.

*

Săptămânile trecute s'au organizat comitanții din țeară, în reuniune (O. M. K. E.) sub presiunea ovreiului Sándor Pál, deputat dietal. Ca să se vadă, în ce mână s'afie comerțul țării noastre, „Alkotmány“ ne servește cu următoarele date prețioase, publicând lista nominală a comitetului central. Din aceasta listă reese: în comitetul central se afie: 1) presidenții cercurilor din provincie 9 creștini, 17 ovrei; 2) esmișii camerelor comerciale și industriale 5 creștini, 7 ovrei; 3) esmișii societăților comerciale din capitală 6 creștini, 15 ovrei; 4) esmișii societăților comerciale din provincie 18 creștini, 49 ovrei; 5) aleși din capitală 8 creștini, 22 ovrei; 6) aleși din provincie 18 creștini, 32 ovrei; prin urmare dintre 206 membrii în comitetul central 64 sunt creștini (nici aceștia nu-s toți siguri! N. R.) iar ovrei 142.

Trăiască comerțul și industria maghiară!

*

Delegațiunile, după ce, bine nu, dar nevoi cu atât mai multe au pus pe umerii țării, sunt pe sfârșite, vor mai fi una-două ședințe plene, mai câte-un prânz delegațional și luni se va întruni din nou parlamentul, ca să imbie aceeași iconă de destrucțiune, apatiei și ipocrisiei, în care însă contele Tisza, ciudată înșelare optică, vede parlamentarismul curat, prototipul moravurilor parlamentare.

Că ce va săvârși On. Dietă după ce se va întruni: să nu întrebăm azi. Va vota regularea salariilor funcționarilor dela căile ferate și budgetul pe anul acesta și încă până în 25 necondiționat, pentru-că cu 1-a expiră îndemnitățile și kossuthiștii, doamne ferește, nu l-ar expune la ex-lex ori la eventuală cădere pe — Tisza. Ear restul opoziției, azi e deja prea slab pentru a-i face binemeritate neplăceri lui Tisza.

*

Dl Vasilie Papp publică un articol interesant în „Nagyvárad“ despre cauzele socialismului între Români din Bihor. Confirmă ceea-ce am zis și noi: afitare anarchică a fost în Bihor între Români, ce s'a petrecut sub ochii autorităților și față de care atitudinea acestor autorități a fost de o neutralitate binevoitoare.

S'a crezut că se vor imoraliza în punctul de vedere național masele noastre. Socialismul acesta, numit mai corect rătăcire socială, nu e creațiunea sufletească a poporului român. Polemisează pe urmă cu Tamai V. László preot gr.-cat. (ar avea haz să fie și asta român) care a zis că inferioritatea culturală a clerului gr.-or. este una dintre cauzele lățirii socialismului în Bihor.

L'am ruga însă pe dl Papp, pe viitor să nu-măi ceară prin articole intervenția autorităților în școlile noastre. Să-i cerem să scrie românește asupra lucrurilor românești, n'avem dreptul: d-sa știe mai bine ce scopuri urmărește.

Raportul generalului Oku despre lupta dela Kintșu.

Toate rapoartele de pe câmpul de război sunt de acord, că lupta dela Kintșu întâmplată la 26 Maiu n. a fost una dintre cele mai sângeroase, câte sunt cunoscute în istoria mai nouă a războaielor. Raportorii din Tokio, Tsi-fu, Vei-Hai-Vei și Sang-Hai se întrec în nescocirea fel de fel de comparațiuni pentru a caracteriza și lauda circumspecțiunea și rezoluțiunea generalilor japonezi, operațiunea precisă a flotei și armatei japoneze, forța iresistibilă a artileriei și a infanteriei, eroismul întrepid la asedieri și asalturi, și apărarea tenace a trupelor la retragere. Dar toate aceste rapoarte stau în privința simplității și a expunerii plastice a celor întâmplate Joi la 26 Maiu cu mult îndărătul raportului generalului Oku, al cărui nume l'au încărcat cu faimă și glorie repețitele asalturi cu izbândă asupra orașului Kintșu.

Acest raport este următorul:

Mercurii seara am fost gata cu pregătirile pentru ultimul asalt decisiv și încă în ziua aceea ne-am apucat să executăm planul stabilit. Aripa dreaptă a format-o divizia IV-a, a stângă divizia III-a ear în centru era așezată divizia I-a. În aceasta ordine de bătaie am înaintat spre Kintșu și înălțimile dela Na-O Sa-o. Timpul a fost foarte viforos ear noaptea la mezu-noptii s'a ridicat o ceață groasă. Cu toate acestea o divizie a atăcat o poziție întărită a adversarului, care a și fost luată în curând. Asedierea înălțimilor dela Naosao ar fi trebuit să se întempele dimineața la două ore și 40 minute, dar din cauza negurei dese artileria noastră abia cu o oră mai târziu a putut păși în acțiune. Dela 6 ore dim. începând și 4 vase de război au secundat artileria noastră. Contrarul a răspuns cu foc din toate tunurile așa că în curând s'a desfășurat un grozav duel de artilerie. După un bombardament de trei ore focul Rușilor a început să slăbească, în urma căreia trupele noastre au primit ordin pentru înaintare. Deși focul Rușilor a început din nou cu toată furia, infanteria noastră totuși a reușit să se apropie la 500, apoi la 300 de pași dela întăriturile rusești exterioare și mai expuse. La 11 ore focul ucigător al artileriei noastre a făcut să amuțască canonada rusească, ear două baterii rusești s'au retras pe înălțimile de lângă Nankualin, de unde au tras din când în când în noi.

La 10 ore înainte de amiază un torpilor, sau mai bine zis un vapor rusec aprovizionat cu tunuri, a sosit în portul dela Talienvan, deschizând foc asupra diviziei III. Afară de acest bastiment au mai sosit încă 5 torpilor, din cari voiau să debarce soldați ruși, însă de loc ce fură observați de soldații noștri cari grăbiau spre Ruși, aceștia s'au retras. Mai departe Rușii au împins înainte o baterie constatătoare din 41 tunuri, cari încă trăgeau în noi și mai ales asupra diviziei III-a. Comanda aceasta a durat până seara la 7 ore, contra căreia artileria noastră n'a putut face nimic, deoarece-ce tunurile rusești băteau la 7000 metri. Rușii au avut poziție foarte întărită pe muntele Naosao. Aici au ocupat o înălțime, care la Nord se prerupe repede. Pe muntele acesta Rușii au așezat 70 tunuri de fort, și 10 tunuri cu tir repede; afară de aceea întreaga înălțime a fost încungiuată cu șanțuri, gard de drot și mine suterane. Artileria noastră a dezvoltat o acțiune supraomenească, ca să nimicească aceste preventive de apărare, ca să facă să amuțască focul bateriilor adversare și ca să acopere înaintarea trupelor noastre. Infanteria rusă a dezvoltat cea mai îndrăznică rezistență în poziția sa întărită, așa că n'am putut de fel să ne apropiem de acest loc întărit. Până d. a. la 5 ore zădarnic am căutat să facem drum pe seama infanteriei noastre. Afară de aceea divizia III a noastră intru atâta a înaintat încât adversarul a încungiuat-o din toate părțile. Rușii și-au întărit infanteria ce opera contra diviziei noastre III. încercând un atac asupra ei fiind ajutat și de cele două baterii de lângă Nankualin. La asta s'au mai adaus și aceea, că materialul nostru de pușcă era pe sfârșite, așa că eram aproape să ne retragem tunurile. În chipul acesta nu ni am mai rămas alta, de cât să facem o ultimă încercare cu asaltul, pentru a scoate pe adversar din pozițiile sale.

De vreme-ce bateriile noastre de nou au deschis un foc aprig, divizia noastră a III-a a înaintat cu o vitejie și o bravură de ne descris spre dușman, al cărui foc de tunuri nimicitor a decimat trupele noastre, cari în urma asta au fos silite să se retragă. Ajunsă de nou la poalele muntelui, această divizie primi din nou ordin să ocupe prin asalt pozițiile Rușilor. Trupele noastre în urma acestui nou ordin au pornit din nou atacul cu un eroism miraculos și fără seamă grăbind și trecând înainte peste cadavrele ce zăceau naintea lor. Spre norocirea noastră în acest moment au început și vasele noastre de război să tragă asupra aripelor stângă dușmane, spriginit fiind efectul focului canonadei de pe vapoarele noastre și de artileria regimentului IV. De-odată cu asta și divizia 4 de infanterie a atacat aripa stângă a Rușilor, străbătând soldații noștri între strigări de bansai pe vârful muntelui. Nu mult după asta și divizia I. a grăbit cu nespuse dispreși de moarte spre vârf, trecând cu nepăsare de gloanțele adversare peste șanțuri și gardurile de drot, cari greutăți

învingându-le, soldații noștri au înaintat cu o forță iresistibilă spre vârful muntelui, unde ajungând prin mii de pedeci și greutăți s'au amestecat în învâlmășeala nebună cu Rușii, luptând pept la piept cu pistolul, sabia și baioneta până au răbit pe dușman din pozițiile sale. Rușii au fost cuprinși de o panică colosală, căutând scăpare în fugă desordonată. Șapte ore au fost, când ultimele rațe ale soarelui muribund au salutat cu bucurie triumful steagului japonez, care în lumina de aur fălșia mării.

Rușii au fugit spre Port-Arthur, aruncând mai înainte toate magaziiile în aer. O parte a trupelor noastre au urmărit pe dușman, ear ceaalaltă parte a rămas pe câmpul de războiu mândră de izbândă. Mulți ofițeri și soldați ruși am făcut prizonieri. Afară de asta am luat 70 tunuri, 10 tunuri cu tir repede, cinei locomotive, trei reflectori-electrici, o mașină dinamo multe mii de puște și foarte multe lucruri de războiu. Perderile noastre sunt 3500 oameni.

Pentru „Egyetemi Lapok“

În timpul din urmă, în preajma festivităților dela Putna tinerimea noastră universitară, și în primul rând cea din Pesta, a devenit ținta unei mulțimi de atacuri în întreaga presă șovinistă liberală și kossuthistă, clericală și percianată într-una ca într'alta, tot pe motivul că tinerii noștri au comis ne mai auzita crimă de-a lua unele măsuri pentru a se putea reprezenta în mod demn la serbările ce se vor arangia în memoria unuia dintre cei mai mari eroi ai neamului său și putem afirma fără șfială, a întregii creștinătăți.

„Egyetemi Lapok“, organul oficios al societății studențești maghiare din Pesta, voind și el să ia parte la aceasta josnică campanie, în numărul său ultim se ocupă în vre-o trei locuri cu tinerimea noastră. În lipsa de spațiu reproducem numai două specimene scurte. Sub titlul „Fierberet“ („Förongások“) scrie între altele următoarele:

„Pe sub mână, fără să bată toaba, ei seamănă sēmēnța minciunii în solul neorientării străinilor care produce în mod abundanț tot felul de opinii false. Cu toate acestea concurează la stipendii, la stipendii maghiare; ba nu se feresc nici de scutirea de didactru acordată de un oficiu maghiar. La universitatea maghiară învață cartea savantului maghiar și rid între sine în mod impertinent, dacă cetesc, că statului fără periclitarea existenței proprii nu-l e iertat să sufere tendențele separatistice ale naționalităților etc.“

Astfel de flori de stil n'ar merita să se ocupe omul cu ele, dar considerând că ele au apărut în coloanele unui organ oficios, observăm pe scurt că:

1. Străinătatea cultă știe distinge foarte bine adevărul de neadevăr, și dacă în contra sforțărilor întregii maghiarimi oficioase și neoficioase totuși e mai aplicată să ne dea nouă crezământ, asta încă e o dovadă neresturnabilă pe lângă aceea, că *causa cea dreaptă și sfântă*, merită să învingă cu ori-ce preț, e pe partea noastră. Cu neadevăruri se poate seduce de azi pe mâne o persoană sau și mai multe, însă o întreagă lume cultă ani de-arindul cam cu greu o poți adăpa cu minciuni.

2. Intru cât știm noi, dintre studenții români de present într'adevăr au trei inși stipendii dela stat, acordate prin Consistorul mitropolitan din Sibiu, și vre-o 10 inși sunt scutiți de didactru pe basa paupertății și progresului în studiu, însă atâta-i tot; dela alte favoruri și beneficii sunt eschiși. Ei

bine, dar' tinerimea maghiară să face a-și uita, că în țeara aceasta există 3 mil. și jum. de Români cari plătesc dare statului ungar; din contribuțiunile naționalităților zău nici nu-i tocmai greu a împărți stipendii maghiare și a plăti savanții maghiari. Dar unde e proporția și aici? 3 mil. și jum. de Români plătitori de dare și 3 stipendii pentru Români, date și acestea numai pe temeiul unui drept vechi irevocabil, exoperat încă de nemuritorul Șaguna!

2. Prin urmare e o obrăznicie incomparabilă a afirma, că Românul reflectează vre-odată la ajutorul Maghiarilor!

Să ne luăm însă inima în dinți și să mai smulgem un pasagiu caracteristic din animositățile triviale ale aprigului pintenat:

„Așa să simt (adecă studentii Români), ca și insecta, care a început să sugă sângele leului. Atingând cu miserabilul ei ac pe feara regală, nici că i-a conturbat liniștea; a lăsat-o deci să trăiască. Insecta a devenit obraznică: s'a vîrit către inima leului. Acum leul începe a tresări. Insecta are să cadă napoi în pulbere. Dacă nu cade, ci să vîră mai departe în carnea mândriei: poate să o ajungă o soarte tristă și puțin glorioasă. Domnilor Români! va fi mai bine să vă retrageți mereu în pulbere etc.

Asta va să zică ar fi o alegorie! Orice comentariu e superfluu; la așa ceva din motive ușor de înțeles nici nu ne dimitem, cu toate că șirele mai sus au apărut în foaia oficioasă a tinerimei acelei națiuni, care pretinde să-și monopolizeze răspândirea culturii în Orientul Europei!

Am voit numai să prezentăm o mică icoană despre gustul, maturitatea, cultura, inteligența și urbanitatea celei mai cavale tinerimi. Toate aceste însușiri se reoglinesc în puținele șire de mai sus, luate numai pe apucate.

Ear' onoratului cetitor îi cerem scuzele, dacă prin reproducerea acestor rusticități i-am jignit bunul gust.

Gălățan.

Din străinătate.

România și Macedonia.

Opinia publică din România urmărește cu un viu interes demersurile ce le face guvernul român spre a ajuta să se dobîndească limba română în școala și biserica cuțo-vlahă sau macedo-română, cum e numită. În ultimii ani de când Sturdza a venit la guvern, statul român a încetat de a se interesa prea mult de propaganda română. Contribuțiunile statului român pentru școlile românești din Macedonia au fost scăzute la minimum, o mulțime de școli cari fuseseră înființate de fostul guvern conservator, indeosebi de Take Ionescu, au fost închise și consulatul român din Bitolia (Monastir), centrul cuțovlahilor, desființat. Aceasta a fost în timpul când, după terminarea conflictului diplomatic cu Grecia, prietenia greco-română era în floare și prin întâlnirea regilor Carol și George în Abbazia fusese sigilată în mod solemn.

De un an însă, guvernul român a făcut de odată o schimbare de front. Intimitatea greco-română s'a risipit. Ținând seamă de propaganda grecească și bulgară, sub influența împrejurărilor politice schimbate, precum și sub presiunea opiniei publice din țară, guvernul a început să se intereseze foarte mult de cauza cuțo-vlahă. S'au făcut din nou însemnate sacrificii bănești, pentru construirea de școli și biserici în Macedonia s'au destinat sume mari și afară de vechiul consulat român din Bitolia s'a mai înființat unul nou în Ianina. În același timp guvernul a început demersuri pentru ca să asigure Cuțo-vlahilor cari din punct de vedere religios stau sub patriarhatul ecumenic

și au în majoritate preoți greci, folosința limbei românești la serviciu religios.

Poarta a luat o atitudine binevoitoare față de toate aceste năzuinți de oare-ce o proprie organizație bisericească și națională a elementului cuțo-vlah ar putea să contribuie să opună o stavilă uneltirilor revoluționare ale celor-lalte populațiuni macedonene și să ajute la stabilirea unui echilibru al forțelor în Macedonia.

Era de prevăzut că această activitate a Românilor va umplea pe Grecii de neîncredere și îngrijare. Grecii se obicinuiseră să considere ca ai lor, ca Helenii autentici pe Cuțo-valahii din Macedonia cari sunt în număr covârșitor față de ei, și despărțirea Cuțo-valahilor însemna pentru ei o slăbire simțitoare. Patriarhatul ecumenic care în primul rând reprezintă interese naționale grecești, se îndrepta cu toată asprimea în contra romanizării Cuțo-vlahilor și se opuse cu cea mai mare violență întrebuițării limbei românești indeosebi în biserici. Dacă totuși guvernul român s'a adresat patriarhatului spre a admite cererile cuțo-vlahilor pe terenul bisericesc, aceasta a făcut-o spre a nu putea imputa că n'a ținut seamă în destul de autoritatea superioară bisericească. Refuzul neted al patriarhatului n'a venit de loc pe neașteptate și acum va depinde de iscusința guvernului român și a dispoziției binevoitoare a Porții, precum și de puterile interesate, întru cât țomânii vor fi în stare să-și realizeze pretențiunile.

Informațiunile private sosite din Macedonia confirmă știrea că între Cuțo-vlahi există un viu curent care are de scop despărțirea de patriarhatul grecesc și alipirea de exarhatul bulgar. În cercurile politice de aici, acest curent nu e văzut cu ochi buni de oare-ce nu se vede nici un câștig în faptul că Cuțo-vlahii schimbă autoritatea superioară grecească cu cea bulgară. Aici se consideră ca cea mai naturală soluție a chestiunii crearea unei organizațiuni bisericești proprii pentru Cuțo-vlahi, cum posedă Grecii și Bulgarii. Conduc de această idee, fostul mitropolit primat român Ghenadie s'a dus în Macedonia spre a se convinge acolo dacă există teren pentru crearea unei biserici naționale proprii macedo-române. E adevăr că, după cum aflui din isvorul cel mai bun, călătoria lui n'a fost considerată de cât ca aventura unui om privat, care lucrează pe propria lui socoteală. La spatele mitropolitului stă fără îndoială, cu totul pe față, opinia publică agitată a României, și în secret el e spriginit moralicește de guvern. Lupta pentru independența pe terenul limbei și bisericii naționale a Românilor din Macedonia, conflictul ce devine tot mai serios între România și Grecia, pare a deveni un important factor politic care poate îngreuna rezolvirea chestiunii macedonene.

CORRESPONDENȚĂ.

Blaj, 23 Maiu 1904.

Stimate d-le Redactor!

Imi permit a vă raporta despre un frumos act de pietate, ce s'a ținut în 22 Maiu în memoria fericitului și marelui arhiepiscop și Metropolit Dr. Ioan Vancea întemeietorul institutelor de învățământ din Blaj, marele nostru binefăcător și părinte fără păreche.

A fost o festivitate arangiată în sala seminarului de băieți de către alumnii și studenții gimnasialii, la sârbătoarea Sf. Ioan Evangelistul, onomastica fericitului Metropolit.

O festivitate deamă și înălțătoare de inimă, la care a luat parte în frunte cu Excelența Sa Dr. Mihali de Apșa, o mulțime aleasă de înalte fețe bisericești, profesori dela institutele de învățământ, profesoare și un număr însemnat de dame, toți acei în a căror inimă este încă vie icoana nemuritorului filantrop și recunoștința față de multele lui bine-faceri.

Programa festivității este următoarea:

1. Marșul internatului de băieți de I. Murășan, orchestra seminarului.

2. *Metropolitul Vancea* disertație, de Iuliu Hațeganu, maturant. O disertație plină de miez și bine rotunzită, ce ar face onoare ori cărui scriitor român

3. Cântec de jertfă de L. V. Beethoven, executat de corul seminarului junimii.

4. Memoriei Metropolitului Vancea, odă de E. Sabo, recitată de Ioan Pop elev de cl. VII. gimnasială.

5. Miranda Gavotte de Genée, esec. de orchestra sem, junimii.

6. Az ezüst fátyol legendája, de Antoniu Váradi, recitată de Iosif Macavei maturant.

7. Ceasul rău, de I. Vorobchievici, esec. de corul seminarului junimii.

8. Der Pfarrer von S. Stephan von R. Machts recitată de Virgil Russu, elev de cl. VII. gimn.

9. Ouverture Herculeanu, de I. Murășanu esec. de orchestra semin. junimii.

10. Paul de Nola de George Coșbuc, recitată de Alexandru Dragomir elev de cl. VII. gim.

11. Conștiința, de I. Costescu, esec. de corul semin. junimii.

12. „Marșul final“.

Declamările toate au fost succese, escelând dl Alexandru Dragomir cu poesia lui Coșbuc Paul de Nola, iar dintre punctele musicale ne-a încântat Ouvertura Herculeanu. O musică grandioasă în spirit Wagnerian, esec. cu multă căldură și precizie de orchestra seminarului, sub conducerea d-lui Simion Némét maturant, conducătorul corului, un tiner simpatie, înzestrat cu mult simț musical având și o bună școală.

Epuiându-se programa, Escelența Sa dl Metropolit a mulțumit tinerimii pentru osteneala ce a pus întru privata aniversare a fericitului Vancea recomandându-le în pilde frumoase cultivarea a tot ce este bun, frumos și moral, neuitându-și nici-odată de biserica sub a cărei aripi să educă și instruiască.

Leli.

NOUȚĂȚI.

ARAU, 6 Iunie 1904

— **Imnul lui Ștefan cel Mare.** Dl. Costescu, profesor de musică în București, a compus, la însărcinarea directorilor de musică din România, imnul lui Ștefan cel Mare, care imn a fost apoi trimis spre studiere tuturor școalelor secundare din România. Imnul acesta va fi cântat în ziua de 2 Iulie v. la sârbările școlare, ce se vor aranja în toate orașele din România din incidentul aniversării centenarului al 4-lea dela moartea lui Ștefan cel Mare.

— **Palate pentru — solgăbirii.** Pe când din toate părțile țării, rânjește fantoma foametei, ministrul de interne a cărui cap este însuș dl Tisza, în lipsa altor preocupări, s'a ocupat erii de urgență afacere a localurilor protopretoriale cari, pe unele locuri sunt așezate în case de rind și nu palate cum ar pretinde demnitatea statului pe care o reprezintă aceste oficii. Căci cetățenii pot peri de foame, numai demnitatea statului să rămână neștirbită. Domnul Tisza e în adevăr la înălțimea chemării, așa ni l-am închipuit și noi.

— **Procesul comisiunii de 13 a grevei dela căile ferate.** De trei zile se desbate înaintea tribunalului din Budapesta un proces monstru, prin mulțimea acusaților și martorilor chemați la proces. Acusați sunt 13 funcționari dela căile ferate, cari au format comisiunea grevei isbucită în seara din 19 Aprilie. Procesul în care s'a amestecat și politica — apărătorii sunt cei mai mulți membrii opoziției din parlament — decurge foarte agitat. Acusații sunt învinuiți cu abus de putere oficioasă prevăzută în §§ 480 și 481 al legii penale. Ziarele opoziției prezintă procesul, ca un act de volnicie a guvernului Tisza, care așa se vede a ridicat volniciele la maxime de guvernament, în cari vrea să se recunoască. Numai s'o scoată bine la cale.

— **Și-a stîrpit familia.** Înainte cu trei ani, a umblat în Budapesta Carol Svab regele trustului de oțel din America. Pe vremea aceea a căpătat o scrisoare dela inginerul Wirther Sándor, în care acesta își oferia serviciul. Svab a implinit dorința inginerului. În America în scurtă vreme a ajuns în bună stare materială, așa că și-a dus și familia acolo. În restimp și-a contras însă o boală de ochi. Un medic l-a operat, dar atât de nefericit, încât și-a pierdut amândouă vederile. Nefericitul firește și-a pierdut postul și deodată din bună stare a căzut în mizerie. Nu s'a putut consola în starea asta și în chip îngrozitor întâiu și-a omorît nevasta și copilășul, pe urmă pe sine. A

lăsat o scrisoare surorii sale ce trăește în Budapesta, care acum a primit scrisoarea, cu scrisoarea confirmătoare a poliției din New-York.

Agata Bărsescu — în Saraiievo. Dintr'o plăcută scrisoare privată, — serie „Cazeta de Duminecă“ — aflăm că renumita artistă română, d-șoara Agata Bărsescu, în trecere prin frumosul oraș și capitala Bosniei, Saraiievo, a făcut o mare bucurie coloniei române de acolo debutând într'un ciclu de 4 reprezentațiuni. Frații noștri au avut deci plăcutul prilej, de a admira talentul renumitei artiste în toată splendoarea lui: — dar nici ei nu au rămas nerecunoscători, căci au făcut tot posibilul, ca prețutul să se afle cât mai posibil se poate de bine în jurul lor. A fost deci mult sărbătorită d-șoara Bărsescu și la despărțire i s'a predat și un frumos buchet de flori împodobit cu pantlice treicolori.

— **Țarul și Loubet.** Mareșalul de curte rusesc, prințul Urusov, care nu de mult petrecuse mai multe zile în Paris, cum se anunță acum de acolo, a primit comisie foarte importantă din partea președintelui imanuând țarului totodată și o epistolă autografa a președintelui Loubet.

— **Cassar socialist fugit.** Ministrul de interne a disolvat reuniunea de ajutorare a covrigarilor din Budapesta. Poliția s'a prezentat apoi în localitatea reuniunii, ca să confişte cassa wertheimiană în care chefi erau 20—30.000 cor. Cassa avea trei chei. Poliția avea la mână cheia presidentului deținut *Talár Dénes* și a secretarului asemenea deținut *Molitoris Gyula*, mai lipsea însă a treia cheie, a cassarului *Jaeger István*, care a dispărut. Neputând deschide cassa, poliția a sigilat localitatea, până ce vor câștiga dela fabrică a doua garnitură de chei, iar împotriva lui *Jaeger* a ordonat curentarea. Se crede că a luat-o spre America.

— **Advocat român condamnat pentru beție.** Comisiunea disciplinară a Camerei advocațiale din Arad, zilele trecute a adus judecată asupra avocatului român Dr. *Valer Morar* din M.-Radna, care a fost acuzat, că în stare de beție a spart cu scaunele icoanele lui *Kossuth*, *Árpád*, *Tuhutum* și a altor sfinți mai mici. Camera luând în considerare mărturisirea lui *Morar*, făcută pe cuvânt de onoare, că Doamne fereste, el nu s'a atins de sfinții lui *Faller*, l-a absolvit de sub acuză aceasta, dar pentru *dejosirea prestigiului corpului advocațional prin beție*, la condamnat la 100 Cor. amendă în bani. *Morar* s'a declarat cu sentența mulțumit.

— **Câți ea e el, toți după el!** În Szeghedin s'au răsărit câți-va socialiști; între ei erau bărbați și femei. La judecatorie a fost întrebată o fată:

— Ce v'a spus în birt unul dintre vorbitori?

— N'a spus nimic, Domnule.

— Nu să poate. Iar cugetă-te nițel.

— A vorbit acolo un domnișor, dar a zis lucruri de rîs, că n'au avut nici cap nici coadă.

— Totuș, ce-a zis?

— Ne-a spus, că tată-său a fost popă iudovesc, el însă totuși e dușmanul popilor. Zicea că nu e Dumnezeu, dar dacă și e, să nu ne rugăm, căci numai popii trag foloase din evlavie noastră.

A venit rîndul ca să fie ascultat și jupânul *Berliner Simon*, care a povestit oamenilor cele amintite. Domnișorul la întrebările judelei a zis, că e tipograf; are 24 de ani și că acum a fără slujbă.

— Ce ai căutat la Szeghedin?

— N'am avut bani și m'am oprit. M'am dus pela colegii mei, și neînd ajutor am fost convins că așa voi fi ajutător.

— Ai venit, precum s'a dovedit, ca să înșeli lumea și cu vorbe ademenitoare să scoți din punga bieților oameni câte trei patru coroane.

Pe *Berliner* l'au expediat numai decât din Szeghedin Noi zicem că pe asemenea șolomonari scoateți cu mătura din hotarul satului.

— **S'a operat pe sine.** Un chirurg din New-York, Dr. *Harman*, ocupat cu o operație, și-a sgarat puțin buza. Rana mică, cu puțină vreme

s'a întins peste întreg obrazul, așa că doctorul suferia grozave dureri. Inzădar și-a rugat colegii să-l opereze, nimeni n'a cutezat să se atingă de rana, trecută deja în aprindere. Atunci medicul a hotărât singur asupra sa. Și-a adus la pat instrumentele, s'a pus în fața unei oglinzi și a început să se opereze pe sine însuși. A tăiat carnea aprinsă dela buza până la urechi, așa că i-s'a văzut osul fălcii, a curățat rana cu îngrijire și a legat-o în urmă. Operația a reușit foarte bine și starea doctorului e multumitoare. A povestit apoi colegilor, că atât de mult l-a interesat operația, încât i-a legat atenția, de nu și-a mai adus aminte de durere.

— **Turn prăbușit.** Turnul bisericii din Sopronszentmárton s'a prăbușit Vineri noaptea Căzând pe coperișul bisericii și sfărâmându-l a rupt și boltitura, căzând apoi împreună cu ea în biserică. Toate obiectele aflate în biserică s'au nimicit, afară de Mormântul Domnului și de o icoană, cărora — ca prin minune — nu li-s'a întâmplat nici o deteriorare.

— **Student român premiat.** Ni se scrie din Cluj, că *dl Ioan Soricu*, student iurist a obținut pentru lucrarea sa *Poesia lui G. Coșbuc* premiul de 100 cor. la universitatea de acolo.

— **Logodnă.** Ni se anunță logodna D-șoarei *Ana Veturul Crista* cu *Dl. Ioan Fodorean*, Valeriu—Buzuliu Moșna.

Felicitările noastre.

Tămăduirea cancerului cu radiu. Doctorul *Alfred Exner* în Viena, a ținut zilele trecute o interesantă conferință la adunarea societății medicale despre experiențele, ce a făcut cu radiu în cazuri de carcinomă. Pacientul care avea carcinomă la falcă, nu voi sub nici în preț să se supere operațiunii. În chipul acesta experiențele tămăduirii s'au făcut cu ajutorul razelor de radiu, sub a căror influență tumoarea mereu diminuea și în sfârșit a dispărut cu desăvârșire. Conferința a fost ascultată cu mare interes din partea medicilor prezenți.

— **O invenție interesantă.** Un ciasornicar cu numele *Dellabarille* din Orașul Biela (Piemont) a inventat un ciasornic care după credința născocitorului lui va face revoluție în arta aceasta. Din câte se știe până acum asupra chipului cum e construit acest ciasornic este faptul că un foarte mic elector-motor e pus în legătură cu mecanismul și acest elector-motor face inutilă pe mult timp ori-ce tragere și ori-ce regulare a ceasornicului. Motorul însuși face aceasta tot la cinci minute în fie-care oră și puterea lui e de așa natură că ciasornicul umblă timp de trei ani neîntrerupt fără ca proprietarul lui să mai aibă vre-o grijă.

— **Fenyő Sándor extradat.** Semioficiosului „*M. Táv. Ir.*“ i-se telegrafează din St. Gallen că judecătoria federală din Lausanne a decis în cauza de extradare a monstrului *Fenyő Sándor*, ex-redactorului *kossuthistului* „*Egyetértés*“. Procuratorul federal a fost *contra extradării*.

După o dezbateră de o oră și jumătate cinci membri ai judecătoriei au fost pentru, ear cinci contra extradării. Astfel fiind egalitate de voturi, președintele a decis pentru extradare. Vom vedea, dacă acum nu se vor ivi și alte dificultăți, care să împedecă aducerea acasă a acestui individ prototip al societății depravate din Sodoma Ungariei.

— **Fată soldat.** Intre soldații unui regiment siberian se afla un soldat frumos, anume *Liataicov*. El era ordonanță la un ofițer. Având aparență de fată, colegii lui și-au permis glume pe socoteala lui. Într'una din zile alergând, a alunecat și a căzut frângându și un picior. Adus un spital într'o stare desperată, s'a constatat că el își rupse o vină din care curse mult sânge.

El fu desbrăcat pentru a fi spălat, și se constată cu acest prilej, că *Liataicov* era fată. Cercetările făcute stabiliră că fiind amanta ofițerului a reușit să se înroleze. Simțind că moare, fata-soldat, a chemat pe amantul ei la patul de moarte; acesta refuză.

Ofițerul au întrerupt din această pricină orice comunicare cu dansul. După 24 de ore ofițerul și-a atras un cap de revolver în cap și a murit.

— **Tortura și pedepsele în Coreea.** Coreea este o țară în care ca și în Marocco, există

schingiuirea. În închisorii se află instrumente de tortură, care însă nu sunt atât de înspăimântătoare. Cu ajutorul rețevilor sfârșeau până acum câți-va ani ciolanele picioarelor cu ajutorul drugilor se sfârșeau coapsele. Frîngiile înconjurau de două ori brațele, se legau de corp și se strîngeau de torturatori, până când intrau adînc de tot în carne. Și numai gândindu te la ast-fel de torturi, te apucă groaza.

Pedepsele sunt de o asprime nespusă. Ca pedeapsa pentru înaltă trădare este decapitarea trădătorului și a rudelor sale bărbătești până la al cincelea grad. Pe lângă aceasta otrăvirea mamei, a soției și a fiicelor. Înalta trădare a unei femei e pedepsită cu otrăvire. Pentru omor bărbatul e decapitat, iar femeia sa otrăvită.

Pentru punerea de foc: pedeapsa cu moarte. Tot așa pentru furt. Cele mai grele pedepse în vese pe profanatori de morminte, de oare-ce în Coreea domnește cultul strămoșilor ca și în China.

Profanatorii și toate rudele sale bărbătești până la al cincelea grad sunt decapitați. Membrele femeiești ale familiei și muma profanatorului sunt otrăvite. Otrăvirile se face în închisoare prin arsenic. Decapitări se făceau într'o stradă largă de la poarta vestică a orașului și erau în termen mijlociu de 30—40 pe an.

— **Alegere de vicenotar.** În 21 Maiu n. s'a ținut alegerea de vicenotar în comuna *Sinteor* sub presiunea *Dl. Iulian Kothy*, protopret al cercului *Murșului*. Dintre 7 concurenți, între care doi Români, majoritatea voturilor a întrunit-o *Dl. Zaharie Florea* din *Coroi*. Laudă i-se cuvine popoului din această comună și notarului *Terenție Popescu* în *Lintești*, care nu lasă să se încuibă alte națiuni în această comună.

— **Ziaristii pe câmpul de război.** Primul grup de corespondenți ai ziarelor străine, autorizați să urmărească operațiunile războiului. au pornit din Tokio în ziua de 1 Aprilie n. Erau 16 corespondenți, în cea mai mare parte englesi și americani. Mercuri în 9 l. c. s'au imbarcat la *Moji* pe bordul unui vas de transport japonez, a cărui destinație se ține de-ocamdată în taină. O mulțime de curioși au plecat din port.

— **Sărutări patriotice.** Domnișoara *Sacharin*, o frumoasă cântăreață rusească, a trimis zilele aceste 800 ruble, prima rată a fondului ce și-a propus să adune pentru scopuri de război. Suma aceasta a adunat într'un mod curios. D-șoara *Sacharin*, care nu numără de cât 19 primăveri este renumită pentru surful ei fermecător. Înainte cu câte-va zile, a cântat piesa nouă rusească „*Slavnaja Rossija*“. După ce și-a sfârșit cântecul, și-a surpris auditorul cu declarația că sărută pe ori-cine, care contribuie cu zece ruble la fondul de război. Publicul sâri ca fermecat, de pe scaune și cu bancnote în mâni năvăliră spre scenă. Cântăreața fu silită să se refugieze în garderobă, de teamă să nu fie asaltată. În curând însă reapăru și în mijlocul unei însuflețiri fără margini, împărți aproape 200 de sărutări.

— **Negri puși sub protecția papei.** Senatorul *I. P. Burton* de *Kansas*, a trimis papei o adresă a Asociațiunii presei negre din Est (Statele-une regiuni). Este vorba de situația negrilor din aceste regiuni. Cardinalul secretar de stat *Mgr Merry del Val*, a adresat acestei Asociațiuni prin intermediul cardinalului *Gibbons*, un răspuns foarte favorabil, care a făcut mare senzație în cercul Negrilor.

Reverendissimul Ancian, director la *Holy Family College* de *Langston* (*Oklahoma*), a declarat că în urma scrisorii lui *Merry del Val*, s'au dat instrucțiuni la toți preoții Statelor-Unite de a favoriza convertirea Negrilor și admiterea lor în biserică rom. catolică.

— **Societatea Jean-Jacques Rousseau.** În Geneva s'a constituit o societate internațională pentru a strînge toate documentele, manuscrisurile, imprimările, medaliile, etc., privitoare la *Jean-Jacques Rousseau*, și de a înlesni studiul operilor sale.

Până azi nu există o bibliografie completă a acestor opere, o biografie autentică a cetățeanului Genevei, nici a corespondenței sale, a „*Confesiunilor*“.

Municipalitatea din Geneva a pus la dispoziția societății o sală în biblioteca publică.

Societatea va începe lucrările sale prin publicarea unui buletin periodic al memoriilor și documentelor lui *Jean-Jacques Rousseau* și și își propune să dea o ediție completă și definitivă al confesiunilor și „*Scrisorilor*“.

Dr. Valeriu Morar, avocat în *Măria-Radna* publică în ziarul guvernamental din loc „*Arad és Vidéke*“ următoarea *declarațiune*: În ziua de 27 Septembrie a anului 1903 prin ziarele din *Arad*, au apărut astfel de articole, cari au adus persoana mea în legătură cu vătămarea simțului de pietate națională maghiară. În afacerea aceasta pentru restabilirea adevărului îmi iau voie a face următoarele enunțări: Ca om declar pe cuvântul meu de onoare, că totdeauna am fost și sunt pătruns de cea mai mare pietate față de memoria descăleătorului *Árpád*, această măreață figură istorică epocală a dulceli noastre patrii maghiare, care a luptat pentru sublime idealuri, față de memoria lui *Kossuth Lajos*, admirat de lumea întreagă și a celor 13 martiri din *Arad*, cari pentru libertate au suferit moartea. Dacă eu am recinstii icoanele acestor mari bărbați ai națiunii și istoriei și presupunând, că s'a întâmplat vr'o vătămare a pietății naționale, ce mie mi-se atribuie, aceea s'a întâmplat fără știința și cunoștința mea, îmi exprim pentru asta cel mai adânc regret și cerând iertare mă rog ca lucrul acesta să fie socotit ca neîntâmpnat. — *Măria-Radna*, 29 Maiu 1904. — Cu distincă stimă: *Dr. Valeriu Morariu*, m. p. avocat. Înaintea noastră: *Békessy*, m. p. *Smikál János*, m. p. martori.

— **Durere de stomac.** *Sgârciuri de stomac, catar greu de stomac, la boala de stomac învechite și împotriva lipsei de ape, tii, mijloc sigur. Purgativ sigur, inerția cronică a intestinului gros, la lipsa de scaun purgativ fără dureri, este cea întăritoare de stomac „Centauria“ a farmacistului *Kossuth*.*

Cutia de probă 1 cor. 20 fil.

Cutia mare . . . 2 cor. —

În contra *tusei, catarului (troahnă) răgușelei, flegmei și iritațiunii gâtului* este de un efect eminent, *pastilele de pept »Senega.«* Prețul 1 cor. Se pot căpăta în farmacia la *»Maria Fecioară«* a farmacistului *Kossuth Pál*, *Arad*, piața *Boros-Béni* Nr. 15.

157

Economie.

Arad, 6 Iunie

Sămănăturile.

În săptămânile din urmă, tot mai des s'a repetat în țara întreagă spaima, că seceta lungă a nimicit toate speranțele economului, că recolta va fi mizerabilă și mai ales din părțile, unde așa zicând e țara grâului de pe pustele Ungariei, *Baclea* și *Bănat* știrile erau cele mai înfricoșătoare, înfrurind firește în mod considerabil bursa. În urma acestor vești zi de zi s'a urcat prețul grâului, ceea-ce e foarte puțină mângâere, când nu e recoltă. Fiecare aștepta acum cu nerăbdare raportul ministrului de agricultură, care în fine s'a și publicat zilele acestea. Raportul sună până la 1 Iunie și zice, că deși se observă oare-care retrogradare, situația nu e încă de tot disperată și dacă timpul se va schimba încâtva, dacă adică în locul vânturilor uscăcioase ar veni o ploaie, s'ar mai putea îmbunătăți recolta, deși de o recoltă chiar mediocră trebuie să abzicem cu totul. Raportul ministrului prețuește recolta la 76%, ceea-ce dacă rotungim producțiunea de an la 45 milioane mm., anul acesta ar corespunde circa la 34-23 milioane mm. Seceta a resimțit-o și celelalte sămănături și, poate cea mai mare calamitate e că porumbul în multe părți cu desăvârșire e compromisat, îndeosebi la noi *Românii*, — porumbul substitue grâul; dacă deci nici grâu nici porumb nu se face, răul la tot cazul e mare. Peste tot credem că o ploaie bună dacă n'ar întârzia mult, răului nu i-ar mai ajuta, dar ar ameliora cucuruzul, cartofii și celelalte sămănături. Din raportul dela 1 Iunie a ministrului de agricultură, scoatem următoarele:

Grâul de toamnă, în urma lipsei ploilor de *Mai*, cari n'au urmat în cantitate îndestulătoare nici în a doua jumătate a lunii, se poate susține definitiv, că va da recoltă mai puțin decât mediocră. Mai bine stă încă pe partea dreaptă a *Tisei*, pe partea stângă a *Dunării* și în unele comitate ale *Transilvaniei*, unde față de cea a anului trecut producțiunea promite 80—90% deși rugina și aici ca în celelalte părți ale țerei, a năpădit nu numai paiul dar acuş și spicul.

Orzul de toamnă, încât se poate azi constata, se pare că a suportat mai bine seceta de aproape două luni. Cu toate acestea recolta față de anul trecut va fi asemenea mai nefavorabilă. Minusul producțiunii se socotește la 10%.

Ovăsul, a suferit și el ca și celelalte spicoase dar cu toate acestea e mai în bună stare ca grâul. Pe alocurea, în unele părți banatice mai ales, ovăsul e frumos.

Rapița e satisfăcătoare. Recolta rapiței în multe locuri s'a și început.

Cucuruzul numai pe malul stâng și drept al *Dunării* a ieșit într'atâta din pământ că a putut fi săpat. În celelalte părți ale țerei, în urma solului uscat, abea a răsărit ori n'a răsărit de loc și pe alocurea a fost a doua oară semănat, pentru că sămînța dintâi n'a dat roadă.

Cartofii în general sunt frumoși, dar se observă și asupra lor dezvoltarea târzie.

Cânepa și inul asemenea sunt rămase în dezvoltare.

— **Greve în toate părțile.** Greva generală a muncitorilor din *Arad* a fost localizată în urma represaliilor militare. 150 muncitori au fost în ziua întâi deținuți și aproape toți pedepsiți. De altfel diferența de salariu între întreprinzători și muncitorii zidari asemenea s'a arangiat, împlinindu-se în parte pretensiunile muncitorilor, și în chipul acesta delaturată fiind și cauza, greviștii probabil azi vor relua munca. Se anunță din *Pécs*, că acolo s'a terminat greva măsarilor în favorul muncitorilor. Asemenea în *Kecskemét* în favorul muncitorilor zidari, puși în grevă. Tot în favorul muncitorilor s'au aplanat grevele măsarilor din *Seghedin*, ferarilor din *Szabadka* și zugravilor din *Timișoara*.

— **Mizerie în Bihor.** Dintr'o scrisoare particulară, cu durere aflăm că starea sămănăturilor în *Bihor*, este cu totul desnădăjduită. În urma lipsei ploilor câmpul oferă o priveliște de plâns, de pe acuma se întinde deja în toate părțile mizeria. Bieții *Români* din *Bihor* vor fi amenințați de foamete.

Rugăm pe preoți și învățători să ne comunice știri amănunțite despre starea lucrurilor, pentru a se chibzui asupra măsurilor de prevenire.

— **Tîrg de vin.** Însoțirea vierilor din *Ungaria* va aranja mai multe tîrguri de vin. Cel dintâi tîrg va fi în Septembrie în *Szeghein*. Pentru pregătirea tîrgului însoțirea vierilor a ales o comisie de 8 înși.

Bogăția Europei. Capitalul Europei, adică bogăția sa totală, mobilă și imobiliară, se urcă la 1.175 miliarde. Principalele state se succedă în ordinea următoare: *Anglia* vine în cap cu 7.400 fr. de locuitor; apoi *Francia* cu 6.000; *Olanda* 4600; *Belgia* și *Germania* 3.900; *Austria* și *Italia* 2.500; *Rusia* 1.500.

Engltera este țara în care creșterea bogăției publice a fost mai repede în secolul al XIX; în *Francia* proporția a fost mai mică.

— **Bancnote false.** Ministrul de comerț a atras atenția tuturor oficiilor postale din țară, că în timpul din urmă circulează carăș bancnote false de 10 coroane și le-a îndrumat a supune bancnotele ce li-să presintă unei esaminări amănunțite. Falsificatele sunt fabricate din

hârtie ceva mai groasă decât bancnotele adevărate și au o culoare brunie. Ele poartă scria 1720 și numărul 003720. Văpseala roșie de pe ele să poate depărta cu apă.

Economi din Bănat la ministrul de agricultură. Economi cultivatori de hemei din jurul *Petrovațului*, s'au prezentat săptămâna trecută la ministrul de agricultură *Tallán Béla*, rugându-l pentru protejirea valorisării hemeiului. Ministrul i-a primit afabil și a promis că va studia afacerea.

— **Cursuri de stupărit în Gődöllő** În scopul câștigării cunoștințelor teoretice și practice despre stupărit, cum și pentru deprindere în facerea coșnițelor și uneltelor trebuincioase în stupărit, la economia de model de stupărit a statului din *Gödöllő* se vor ține în anul acesta următoarele cursuri de stupărit: 1. din 1—21 *Mai* și 25 *Mai* până la 14 *Iunie* pentru economi; 2. Din 18—31 *Iunie* pentru preoți; 3. Din 1—21 *Iulie* și din 24 *Iulie* până 13 *August* pentru învățătorii dela școlile în poporane; 4. Din 18—31 *August* pentru femei; 5. Din 3—16 *Septembrie* și din 16—30 *Septembrie* pentru pădurari. Toți participanții la curs vor avea întreținere gratuită și cei ce în petițiile de primire la curs dovedesc, că sunt lipsiți de mijloace și au să călătorească până la *Gödöllő* 7—16 zone, vor primi un act de legitimare, ca să poată călători pe clasa III. a trenurilor de persoane și a celor de povară cu preț de jumătate. Prețul călătoriei mers și întors să restituie participanților cu prilejul plecării dela curs. La toate aceste 8 cursuri să primesc câte 20 participanți în total 160. Cei ce doresc să participe la vre unul din aceste cursuri au să-și înainteze rugărilor provăzute cu timbru de 1 coroană *Dlu* ministrul de agricultură prin autoritățile superioare cel puțin cu 20 zile înainte de începere cursului respectiv. Economi pădurarii și femeile, etc. au să alătore la rugări și recomandare din partea primăriei comunale.

Telegrame.

Londra 4 Iunie. În *Tokio* s'a răspândit vestea, că generalul *Stoessel* a oferit generalului *Oku* capitulațiunea orașului *Porth-Arthur* sub condițiunea trecerei libere a garnizoanei.

Londra 4 Iunie. Încercarea generalului *Stackelberg* de a elibera *Port-Arthur* împresurat de *Japonezi*, aceștia au zădărnicit-o lângă *Vafangtian*. Lupta, cum se zvoneste, a durat 5 zile fără rezultat favorabil pentru *Ruși*. Amănunte lipsesc.

INSERTIUNI și RECLAME.

100 bucăți

de

Propise de școală

cunoscută peste tot locul, costă una coroană, pe lângă trimiterea anticipativă a prețului plus porto poștal de 30 fileri expedițiunea se face franco sub legătură în blocuri tari pentru a fi scutite contra frângerii: Dela 100—750 bucăți francarea se face pentru 72 fileri. Cu rambursă spesele de expedițiune sunt cu mult mai mari.

Biuroul de administrațiune al lui

Isguez I és F'a.

Arad

207

ca împrumut pe amortisație cu

4%oferim prin Institutetele de bani de primul rang din Budapesta și străinătate până la $\frac{3}{4}$ a valorii la I. și II. loc dela 15—65 ani.**Credite personale!**

Preșilor, ofițerilor, ofițianților de stat și privați, comercianților, industriașilor se acordă împrumuturi cu și fără garanții dela 1—15 ani culant și discret.

Convertiri de bancă la debitori private.

MELLER LAJOS ÉS TÁRSAI

Comisie de bancă.

BUDAPEST, David-utca 15. (Firma improtocolată.)**Bani**

226

Mutare de atelier!Am onoare a aduce la binevoitoarea cunoștință a p. o. public, că la **1 Mai** mi-am mutat atelierul meu de mäsarin de pe str. Atzél-Péter în casa mea de pe strada**Sina-uteza**

vis-a-vis de seminariul român

care va figura și mai departe

sub firma

Czirkál Géza

Când aduc aceasta la preșuita cunoștință a on. public, tot odată îl rog pentru binevoitorul sprijin și pe mai departe.

222

Cu deosebită stimă

CZIRKÁL GÉZA.

Am onoare a Vă avisa, că am vëndut compactoria mea ce exista de mai mulți ani dlui

SÁROSI VIDA

Când și pe această cale îmi exprim mulțumita mea pentru prețiosul sprijin, tot odată rog pe onor. public a învrednici de acest sprijin și pe urmașul meu.

Cu toată stima:

Szalkai Ármin.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public că compactoria ce se află pe

Weitzner János-utca 7. szám.

cu ziua de azi a trecut în posesiunea mea dela domnul

SZALKAI ARMIN

și va figura sub firma lui

Sárosi Vida István

Când îmi iau voia a mă recomanda binevoitorului sprijin al onoratului public, tot odată promit a satisface toate cerințele onor. public în mäsura cea mai deplină.

Cu deosebită stimă:

Sárosi Vida István.

219

PUMPE DE VIN

reg. ung. priv. și țevi de gumi calitatea cea mai bună.

Din cilindrul pompei se scurge vinul până la cel din urmă strop, ear sâmburii de struguri, coaja și alte părți necurate se îndepărtează numai de cât, prin asta pompa nu se strică și nici vinul nu se poate strica. Pentru funcționarea pompei se dă o garanță pe 3 ani (reparație gratuită).

PUMPE DE FOC

cu ventiluri rotunde. Pentru comane foarte potrivite, de oare ce la întrebuintarea de apă nesipoasă ori murdară nu abzie serviciul. Pentru funcționarea regulată a mașinei se primește garanție pe 3 ani (reparare gratuită). Șurube potrivite unitare și țevi de cănepe din lăuntru căptușite cu gumi cu preșurile cele mai ieftine

Fântani cu țevile trebuincioase în preț de fabrică.**HÖNIG OTTO**

fabricator de pompe reg. ung. priv.

Arad, Rákóczy-utca 27. sz.

252

Stropitori de vie se primesc spre reparare.

In binevoitoarea atențiune a publicului din provincie

Hotel Nádor**ARAD, Andrassy-tér Nr. 4.**

Odăi curate și arangiate din nou dela 1-60 cor. în sus

Serviciu prompt și ireproșabil.

218

TÖRÖK MÁRTON

proprietarul hotelului.

Bani!

Intreprinderea pentru exoperarea de credit fonciar exoperează în timpul cel mai scurt

Imprumuturi

pe lângă condițiunile cele mai culante pe seama

Funcționarilor

de stat, comitatensă, orășenesti și de tren, profesorilor, oficerilor, și ori-cărui pensionat fost în funcțiune se acoarda împrumutul cel mai mare posibil pe lângă amortisațiune de **10, 12, 15 și 20 ani cu 7% fără cambiu, ei numai pe obligațiune.**

241

Conspect

despre împrumuturile cari se pot da:

funcționarilor cu salar de 1800 coroane pot căpăta circa 1500 coroane.

"	"	"	2000	"	"	"	3000	"
"	"	"	2200	"	"	"	4000	"
"	"	"	2400	"	"	"	6000	"
"	"	"	2600	"	"	"	6500	"
"	"	"	2800	"	"	"	6800	"
"	"	"	3000	"	"	"	7000	"
"	"	"	4000	"	"	"	10000	"
"	"	"	5000	"	"	"	12000	"
"	"	"	6000	"	"	"	14000	"

In epistolele de recercare este a se serie apriat: condițiunea (starea), salarul și anii împliniți în serviciu. Astfel de împrumuturi se liquidează în 14—20 zile. — De asemenea se liquidează pe seama clienților demni de credit împrumuturi dela 500 cor. până la cel mai mare.

Imprumut de cambiu

pe lângă amortizație dela 1—5 ani, ori pe lângă reștitire lunară ori trimestrală.

Liquidăm **împrumuturi ipotecare** până la 60—70% a valorii cu 3½ și 4% pe moșii și case mai mari de chirie din provincie. La epistolele de recercare e a se aclude conspect despre venitul dela chirii și extrasul de pe cartea fundusă (la case); coala catastrală și extrasul cărții funduare (la moșii).

In ori-ce afacere de împrumut dau deslușirile necesare gratuit. La recercări epistolare este a se aclude și timbru pentru răspuns.

Adresa:

CZIGLER SÁNDOR

Intreprindere de exoperare de împrumuturi fonciare.

BUDAPESTA, VIII, Rákóczi-utca 2. szám.

Membrul „Federațiunii regnicolare a exoperatorilor de bani și imobile.

FIRMA IMPROTOCOLATA.

ARAD, Tipografia George Nichin.

35 70
47